

Motion till riksdagen 2021/22:2853

av **Betty Malmberg (M)**

Ökad respekt för testators vilja

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i enlighet med Ärvdabalksutredningen göra en grundläggande översyn av laglottsinstitutet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över laglottsinstitutet med syfte att öka respekten för testators vilja och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ärvdabalken bör ändras så att testators yttersta vilja ska gälla i det fall ett testamente finns upprättat och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Motioner som rör laglottssystemet har tidigare väckts och prövats av riksdagen. Nu senast under riksmötet 2020/21. Då det gäller frågan om att se över laglottsinstitutet har civilutskottet och tidigare lagutskottet i sina ställningstaganden konsekvent hänvisat till sitt tidigare ställningstagande. Ofta med lydelsen ”... att det saknas tillräckliga skäl för riksdagen att ta initiativ till en översyn av reglerna om bröstarvingars rätt till laglott”. En sökning i gamla dokument visade emellertid att samma formulering har använts av utskotten åtminstone alltsedan ett betänkande från 1996/97:LU8. Det är anmärkningsvärt och visar att utskotten alltsedan dess inte har prövat frågan på allvar. En notering i ett av betänkningarna (2000/01:LU14) ger dock en intressant upplysning. Där står nämligen att den ärvdabalksutredning som tillsattes 1996, för att följa upp ärvdabalksreformen från 1986, har framhållit att ”en mer grundläggande genomlysning av bland annat laglottsinstitutet är påkallad i syfte att pröva nuvarande avvägning mellan arvlåtarens och bröstarvingars rätt”. Detta konstaterades alltså 1996 såsom en utvärdering av ärvdabalksreformen. Det är nu hög tid att genomföra denna översyn som föreslås i Ärvdabalksutredningen (SOU 1996:160).

Enligt 1 § 2 kap. ärvdabalken (ÄB) ska eventuell kvarlåtenskap vid någons frånfalle gå till arvlåtarens avkomlingar (bröstarvingar) med lika arvslott. Enligt undertecknads uppfattning är dock lagen förlegad alltsedan jordbrukarsamhället upphörde. På den tiden fanns ett befogat skäl att hålla ihop lantbruksfastigheter etc. men idag med flera olika familjekonstellationer under livet är behovet av lagens skrivning inte längre aktuellt.

I svensk rätt är den grundläggande regeln att testators vilja ska respekteras så långt det går. Något som kan ses som en eftergift till den privata äganderätten. Dock kvarstår laglottssystemet som begränsar detta. Undertecknad anser att testators yttersta vilja ska gälla fullt ut i de fall ett testamente finns upprättat. Med dagens skrivning har bröstarvingar alltid rätt till sin laglott oavsett om de har haft kontakt med arvlåtaren eller ej. Det känns inte rimligt. Undertecknad anser därför att det bör införas ett tillägg i ÄB, där laglottsinstitutet behandlas, att om testamente finns upprättat ska testators yttersta vilja gälla över övrig lagstiftning.

Med hänvisning till ovan anser undertecknad att ÄB ska anpassas till dagens levnadsförhållanden och att testators yttersta vilja, i de fall där testamente finns, ska gälla fullt ut, samt att laglottsinstitutet ska bli föremål för en grundläggande översyn. Detta måtte riksdagen ge regeringen tillkänna.

Betty Malmberg (M)